

POLITECHNIKA KRAKOWSKA
im. Tadeusza Kościuszki

FUTURE OF THE CITIES – CITIES OF THE FUTURE
PRZYSZŁOŚĆ MIAST – MIASTA PRZYSZŁOŚCI

Vol. 1

Tom 1

SERIA ARCHITEKTURA

MONOGRAFIA 451

KRAKÓW 2014

AGNIESZKA BARCZYKOWSKA, MACIEJ MUSKAŁA*

***JUSTICE REINVESTMENT STRATEGY
IN THE PROCESS OF SOCIAL REVITALISATION
OF MILLION DOLLAR BLOCKS***

ZASTOSOWANIE STRATEGII *JUSTICE REINVESTMENT*
W PROCESIE REWITALIZACJI SPOŁECZNEJ *MILLION
DOLLAR BLOCKS*

Million dollar blocks na mapie współczesnego miasta

W świetle współczesnej wiedzy kryminologicznej w zasadzie truizmem jest twierdzenie o występowaniu w przestrzeni miasta zjawisk związanych z przestępczością i przemocą. Pojawiają się nawet głosy, mówiące o tym, że miasto wręcz „ściąga” w swoje granice przestępczość¹, czemu sprzyjają m.in. rozluźnione więzi społeczne, wielość konkurencyjnych systemów aksjo-nórmatywnych oraz dystans społeczny i przestrzenny. Przestępczość ma również tendencje do koncentrowania się na określonych przestrzeniach, co pokazały badania przeprowadzone przez grupę naukowców skupionych wokół R.E. Parka i jego następców, określanych w literaturze mianem szkoły chicagowskiej. Ustalili oni, że skala zjawisk patologicznych zmniejsza się wraz z odległością od centrum, a obszarem dotkniętym w sposób szczególnie wszelkimi znamionami dezorganizacji społecznej, kultural-

¹ Por. R.B. Frejman, *The economics of crime*, [w:] *Handbook of Labor Economics*, O. Ashenfelter, D. Card (red.), Elsevier Science, vol. 4B/2010; K. Sessar, Podstawowe założenia projektu *Insecurities in European Cities* z punktu widzenia kryminologii oraz socjologii miasta, [w:] *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wielkich miast. Kraków na tle innych miast europejskich*, K. Krajewski (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008.

nej i funkcjonalnej jest strefa przejściowa². Szkoła chicagowska stała się ważnym ogniwem w budowaniu wiedzy o „ciemnej” stronie miasta. Ostatnie lata przyniosły kolejne uszczegółowienia wiedzy dotyczącej wzajemnych związków środowiska miejskiego i przestępczości. Co jednak ciekawe miejscem zbierania informacji nie były miejskie społeczności lokalne, a ... więzienia. Wykorzystano w tym celu tzw. mapowanie (*justice mapping*), które służy nie tylko identyfikacji tych dzielnic, w których koncentruje się przestępczość, ale – jak to określiły S. Tucker i E. Cadora – również i tych osłabionych i obciążonych przez nieobecność, a potem powrót do nich byłych więźniów³. Przeprowadzone w 2003 roku w Szkocji pierwsze analizy danych społeczno-demograficznych osób osadzonych w tamtejszych zakładach karnych pokazały, że rozkład przestrzenny więźniów na terenie kraju nie jest równomierny i blisko jedna czwarta z nich przed pozbawieniem wolności zamieszkiwała 50 z 1222 okręgów, na które podzielony jest kraj, przy czym 12 z nich zaliczanych jest do najuboższych. Co ciekawe, zidentyfikowano również 226 okręgów, których mieszkańcy niemal nie występują wśród pensjonariuszy instytucji penitencjarnych. Jak można się domyślać są to okręgi o znacznie lepszej kondycji społecznej i finansowej⁴. Podobne wnioski w ramach projektu *Spatial Information Design Lab and the Justice Mapping Center* sformułowano w odniesieniu do Stanów Zjednoczonych, gdzie obecnie ponad 1,5 miliona osób przebywa w aresztach i zakładach karnych⁵. Wspomniane i tego typu podobne analizy przestrzennego pochodzenia osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych pokazały, że nieproporcjonalnie większa liczba więźniów pochodzi z niewielu, bardzo jednak do siebie podobnych dzielnic, a w zasadzie ulic lub wręcz domów, w największych miastach w kraju. S. Tucker i E. Cadora podają przykład dzielnicy The Hill w New Haven w stanie Connecticut, w której rocznie przeznaczają się 20 milionów dolarów na uwięzienie 387 osób, będących jej mieszkańcami, przy w zasadzie niemal zerowych inwestycjach w społeczność lokalną, którą charakteryzuje szerokie spectrum problemów społecznych, ekonomicznych i socjalnych⁶. W stanie Pensylwania podatnicy wydają dwukrotnie więcej, by utrzymać w zakładach karnych mieszkańców dzielnicy, w której 38% gospodarstw domowych dysponuje

² A. Siemaszko, *Granice tolerancji*, PWN, Warszawa 1993, 64-76.

³ S.B. Tucker, E. Cadora, *Justice Reinvestment – To Invest in Public Safety by Reallocating Justice Dollars to Refinance Education, Housing, Healthcare and Jobs*, Ideas for an Open Society 2003, vol. 3 (3), 1.

⁴ R. Houchin, *Social Exclusion and Imprisonment in Scotland: A Report*, Glasgow Caledonian University 2005 cyt. za: R. Allen, K. Jallab, E. Snaith, *Justice Reinvestment in Gateshead – The story so far*, [w:] *Justice Reinvestment – A New Approach to Crime and Justice*, R. Allen, V. Stern (red.), International Centre for Prison Studies, London 2007.

⁵ A. Barczykowska, *System zakładów karnych i wykonywanie kary pozbawiania wolności w Stanach Zjednoczonych Ameryki*, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Przegląd Więziennictwa Polskiego 2013, nr 79, 70-81.

⁶ S.B. Tucker, E. Cadora, *op. cit.*, 1.

dochodem mniejszym niż 25 tys. dolarów rocznie⁷. Podobnie dzieje się w Nowym Jorku oraz innych amerykańskich miastach: Nowy Orlean, Phoenix, czy Wichita, w których znajdują się dzielnice, gdzie połowa mieszkańców ma w swojej biografii pobyt w zakładach karnych. Taka sytuacja „kosztuje” podatników wiele milionów dolarów rocznie⁸. Z tego powodu też obszary te coraz częściej w literaturze przedmiotu określa się mianem *million dollar blocks*. Poza tym, że generują one ogromne koszty związane z uwięzieniem ich mieszkańców, cechami charakterystycznymi tych obszarów są zwykle: dezorganizacja społeczna związana z atrofią więzi społecznych i brakiem spójnego systemu aksjo-normatywnego, specyficzny skład etniczny mieszkańców, wysoki poziom bezrobocia i zależności od instytucji pomocy społecznej, wszechobecna kultura ubóstwa⁹, niski poziom rozwoju handlu i usług, wysoki poziom degradacji substancji mieszkaniowej, braki w infrastrukturze technicznej i instytucjonalnej oraz niski poziom inwestycji realizowanych zarówno przez sektor samorządowy, jak i prywatny¹⁰. Analizy przepływu w układzie miasto–więzienie wskazują na jeszcze jedną, w zasadzie kluczową, cechę tych obszarów¹¹. Mianowicie w społecznościach *million dollar blocks* system wymiaru sprawiedliwości stał się dominującą instytucją rządową, organizując i przejmując kontrolę nad funkcjonowaniem wielu sfer aktywności mieszkańców. Zawłaszcza on i transferuje poza społeczność środki finansowe, które można by przeznaczyć na inwestycje publiczne w takie sektory: jak edukacja, mieszkalnictwo, opieka zdrowotna i socjalna¹². W efekcie pozostają one niedofinansowane i przestają stanowić naturalny czynnik chroniący przed występowaniem zjawisk w obszarze patologii społecznej, w tym przestępczości, która w dalszej perspektywie zwykle wiąże się z izolacją penitencjarną¹³. Wobec powyższego jednym z najważniejszych pytań, jakie powinny się pojawić nie tylko wśród pracowników wymiaru sprawiedliwości, samorządowców, socjologów miasta, ale również urbanistów i architektów jest to dotyczące rozwiązania problemów społeczności *million dollar blocks*. Konieczna wydaje się refleksja nad tym, w jaki sposób przywrócić te obszary mieszkańcom i miastu.

⁷ Według New York Times średni dochód na rodzinę w 2011 roku wyniósł około 49 tys. dolarów.

⁸ E. Cadora, L. Kugan, *Spatial Information Design Lab: Architecture and Justice*, 2005 (http://www.spatialinformationdesignlab.org/MEDIA/PDF_04.pdf, dostęp: 10.10.2013).

⁹ Por. M. Oliwa-Ciesielska, *W poszukiwaniu kultury ubóstwa*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2013.

¹⁰ T. Clear, D.R. Rose, E. Waring, K. Scully, *Coercive Mobility and Crime: A Preliminary Examination of Concentrated Incarceration and Social Disorganization*, *Justice Quarterly* 2003, vol. 20 (1), 33-64; A. Zborowska, M. Dej, *Ocena stopnia zaawansowania zjawiska degradacji społecznej (patologie społeczne, wykluczenie społeczne i ubóstwo), procesy polaryzacji i segregacji, segmentacji rynku pracy w miastach Polskich*, [w:] *Demograficzne i społeczne uwarunkowania rewitalizacji miast w Polsce*, A. Zborowski (red.), Instytut Rozwoju Miasta, Kraków 2009, 95.

¹¹ E. Cadora, L. Kugan, *op. cit.*, 4.

¹² *Ibidem*, 5.

¹³ Por. R.D. Hanser, *Community Correction*, Sage Publications, Los Angeles 2010, 35-68.

Rewitalizacja społeczna a *justice reinvestment*

Liczący ponad dwa tysiące lat rozwój miasta obfitował w wiele ważkich wydarzeń, które z jednej strony przyczyniały się do wzrostu jego znaczenia, a z drugiej powodowały problemy, których mimo upływu czasu nie udało się rozwiązać do dziś. Na przełomie lat 70. i 80. XX w. socjologowie – M. Castells, M. Dogan, czy B. Jałowicki pisali wręcz o kryzysie miasta, podkreślając również jego skutki społeczne¹⁴. Istnienie *million dollar blocks* wydaje się potwierdzać tezę, że kryzys nie został zażegnany, a toczące się w środowisku miejskim życie wciąż nie jest wolne od pułapek i problemów. Nie oznacza to oczywiście, że nie podejmuje się żadnych prób zmiany tej sytuacji. Jedną z nich jest prowadzona w zasadzie na całym świecie polityka odnowy miast i rewitalizacji obszarów zagrożonych. Sukcesywnie, między innymi na skutek licznych głosów krytycznych, z których najdonioślej zabrzmiał głos J. Jacobs, rewitalizację poszerza się o nowe wymiary i elementy, począwszy od technokratycznego przez rynkowy, społeczny i środowiskowy¹⁵. Można w dużym uproszczeniu powiedzieć, że współcześnie rewitalizacja to szeroko rozumiane (od)budowanie, a nie jak jeszcze w latach 60. ubiegłego wieku bywało wyburzanie tego, co stare i brzydkie. Na przestrzeni lat zmieniło się również spectrum przestrzeni poddawanych procesom rewitalizacji, która pierwotnie odnosiła się przede wszystkim do centralnych, ważnych kulturowo obszarów miasta, zniszczonych np. działaniami wojennymi czy katastrofami naturalnymi, by z biegiem czasu obejmować również inne rodzaje dzielnic zdegradowanych (np. tereny przemysłowe, pomilitarne)¹⁶. Dziś za K. Skalskim można powiedzieć, że „rewitalizacja to połączenie działań technicznych – jak np. remonty – z programem ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobocie, przestępczość, brak równowagi demograficznej”¹⁷. Natomiast „obszary wymagające rewitalizacji to nie obszary wybrane pod kątem wartości zabytkowej, ale obszary o szczególnej kumulacji problemów społeczno-gospodarczych (w tym także i najczęściej – remontowo-architektonicznych). W historycznych miastach europejskich bardzo często obszarami takimi są najstarsze dzielnice miast, stanowiące zespoły zabytkowe. Jednak to nie takowy charakter predestynuje je do rewitalizacji, ale właśnie szczególna kumulacja wielu proble-

¹⁴ W. Misiak, *Miasto*, [w:] *Encyklopedia socjologii*, Z. Boksański (red.), t. 3, Oficyna Naukowa, Warszawa 1999, 231.

¹⁵ P. Swianiewicz, *Nowe interpretacje teoretyczne polityki miejskiej*, Studia Regionalne i Lokalne 2005, nr 4 (22), 38.

¹⁶ Dziś coraz częściej powyższą listę uzupełnia się jeszcze o wielkomiejskie osiedla blokowe, zwane potocznie blokowiskami. Por. W. Jarczewski, *Przestrzenne aspekty rewitalizacji śródmieścia, blokowiska, tereny przemysłowe, pokolejowe, powojkowe*, Instytut Rozwoju Miasta, Kraków 2009; A. Barczykowska, *Między slumsem a ogrodem – pytania o przyszłość polskich blokowisk na tle tendencji europejskich*, Czasopismo Techniczne, z. 1-A/1/2012.

¹⁷ K. Skalski, *O budowie systemu rewitalizacji dawnych dzielnic miejskich*, Krakowski Instytut Nieruchomości, Kraków 1996.

mów społecznych i gospodarczych w tym miejscu”¹⁸. O ile z kwestią rewitalizacji „technicznej” radzimy sobie dość dobrze, czego wyrazem mogą być prowadzone na szeroką skalę procesy termomodernizacyjne na osiedlach blokowych, czy przywracanie dawnej świetności obszarom śródmiejskim, to kwestia rewitalizacji społecznej dzielnic – jak mówią pedagogicy – kulturowo zaniedbanych¹⁹, w dalszym ciągu pozostawia wiele do życzenia, czego dowodzą liczne, zakończone porażką projekty odnowy miasta²⁰. Nie da się ukryć, że za niepowodzenia w dużej mierze odpowiedzialny jest tzw.: czynnik ludzki. Z jednej strony osoby „z zewnątrz”, niezwiązane ze społecznością, narzucające własną, nieskonsultowaną z mieszkańcami wizję rewitalizacji, a z drugiej sami rezydenci zdegradowanych obszarów, przyzwyczajeni do warunków w nich panujących, często pozbawieni innych punktów odniesienia, bez poczucia potrzeby zmiany. Przyzwyczajeni do występowania zjawisk patologii społecznej wypracowali liczne strategie obronne, pozwalające zachować poczucie bezpieczeństwa i ograniczać ryzyko stania się ofiarą przestępstwa. Towarzyszy im często przekonanie, że tak musi być. Wielu mieszkańców nie przebywa na co dzień w społecznościach z powodu odbywania kary pozbawienia wolności, co, jak pisaliśmy wcześniej, jest zdarzeniem nader często spotykanym w tych obszarach. Stąd też ważkim postulatem wydaje się nam wzmocnienie społecznego wymiaru rewitalizacji. Szczególna charakterystyka mieszkańców, związana z częstą stycznością z wymiarem sprawiedliwości, wskazuje na konieczność uzupełnienia jej o rozwiązania zawarte w strategii *justice reinvestment*.

Założenia *justice reinvestment* zostały sformułowane na początku XXI w. przez S.B. Tucker i E. Cadora²¹, ale w zasadzie do dziś trwają prace nad ich uszczegółowieniem²² i upracticznieniem. Zdaniem T.R. Cleara *justice reinvestment* rozumiana jako filozofia zakłada, że pieniądze zamiast zostać wydane na pozbawienie wolo-

¹⁸ W. Kłossowski, *Metodologiczne problemy rewitalizacji obszarów miejskich w kontekście poddziałania 3.3.1. ZPORR*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Bielsko Biala 2004, 2.

¹⁹ Por. W. Ambrozik, *Sytuacja społeczna dziecka rodziny alkoholicznej w kulturowo zaniedbanym rejonie wielkiego miasta*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1983.

²⁰ Por. K. Gorczyca, J. Więclaw-Michniewska, P. Trzepocz, *Społeczne aspekty rewitalizacji*, [w:] *Rewitalizacja miast w Wielkiej Brytanii*, R. Guzik (red.), Instytut Rozwoju Miasta, Kraków 2009, 81.

²¹ S.B. Tucker, E. Cadora, *Justice Reinvestment – To Invest in Public Safety by Reallocating Justice Dollars to Refinance Education, Housing, Healthcare and Jobs*, Ideas for an Open Society 2003, vol. 3 (3), 1-8; w literaturze polskiej o *justice reinvestment* czyt.: M. Muskała, *Instytucje prawne regulujące zwolnienie z zakładu karnego w Anglii i Walii*, Studia Edukacyjne Nr 20, 2012, 31-48; *idem* *Pozasądowe formy reakcji na zachowania dewiacyjne dzieci i młodzieży w Anglii i Walii*, Studia Edukacyjne Nr 19, 2012, 101-118 oraz w przygotowywanej publikacji A. Barczykowska, S. Dzierzyńska-Breś, M. Muskała, *Anglosaski system resocjalizacji nieletnich i dorosłych* (maszynopis w dyspozycji autorów).

²² R. Allen zalicza pojęcie *justice reinvestment*, obok takich jak „zapobieganie przestępczości” czy „sprawiedliwość naprawcza” do słów wytrychów (*buzzwords*), które przez rozproszenie znaczenia, dla różnych osób znaczą coś innego, co powoduje nieustające dyskusje. Por. R. Allen, *Justice reinvestment and the use of imprisonment. Policy reflections from England and Wales*, Criminology & Public Policy 2011, Special Issue: Special Issue on Mass Incarceration, 617.

ści powinny być inwestowane w rozwój społeczności, tak by powstawały w nich warunki do życia zgodnego z prawem. Z kolei jako strategia *justice reinvestment* proponuje przeniesienie środków finansowych z budżetu wymiaru sprawiedliwości do budżetu społeczności lokalnych, bowiem te są w stanie wydawać je o wiele rozsądniej i efektywniej, generując profity nie tyle dla poszczególnych osób, ale dla całej wspólnoty²³. Zakłada się również, że to społeczności mają najlepszą wiedzę o kierunku i głębokości zmian, jakie są w nich konieczne.

Ramy *justice reinvestment* budują trzy podstawowe elementy²⁴. Po pierwsze, *justice reinvestment* skupia uwagę na kosztach wykonania kary pozbawienia wolności. Stawia pytania o to, na jakie alternatywne cele można by było spożytkować publiczne pieniądze, gdyby zredukować popyt na miejsca w więzieniach. Zakłada się, że przeniesienie środków finansowych, wykorzystywanych do tej pory na wykonywanie kary pozbawienia wolności, do społeczności lokalnych pozwoliłoby przerwać zakłętę koło odtwarzania wykluczających i kryminogennych przestrzeni miejskich. Zgromadzone do tej pory doświadczenia związane z inwestowaniem środków finansowych w społeczności lokalne zamiast w wykonywanie kary pozbawienia wolności pokazują, że jest to rozwiązanie dużo bardziej skuteczne i efektywne niż osadzanie w zakładach karnych²⁵. Zmiana kierunku finansowania z wymiaru sprawiedliwości do społeczności lokalnych, jest szansą na wypełnienie tkanki społecznej instytucjami, wzmacniającymi poziom integracji i kontroli społecznej. Jak pisał F. Fukuyama „w wersji idealnej najlepszą formą kontroli nie jest rozbudowana i posługująca się środkami represji policja, ale społeczeństwo, które wychowuje młodych ludzi tak, by przestrzegali prawa i by ci, którzy to prawo gwałcą, powracali do społeczeństwa na skutek nieformalnych nacisków grupowych”²⁶. Po drugie, w strategii *justice reinvestment* zwraca się uwagę na powszechnie znany i szczególnie w koncepcjach ekologii społecznej akcentowany fakt, że osoby osadzone w zakładach karnych stanowią nadreprezentację wybranych obszarów czy dzielnic miast. W przeciwieństwie

²³ T.R. Clear, *A private-sector, incentives-based model for justice reinvestment*, *Criminology & Public Policy* 2011, vol. 10 (3), 586-587.

²⁴ Nieco odmienny podział, choć sprowadzający się do podobnych konkluzji można odnaleźć na stronach internetowych *The Council of State Governments*, gdzie opisane są cztery główne etapy podejścia do *justice reinvestment*: 1) mapowanie (*justice mapping*) oraz analiza populacji więziennej oraz związanych z nią wydatków publicznych w społeczności, do której osoby powracają z więzienia; 2) zapewnienie możliwości twórcom polityki do oszczędności i zwiększenie bezpieczeństwa publicznego; 3) realizacja opcji, ilościowe określenie oszczędności i reinwestycji w docelowych społeczności wysokiego ryzyka; 4) pomiar wpływu, ocena i zapewnienia skutecznego wykonania (<http://csgjusticecenter.org/jr>, dostęp: 14.11.2013).

²⁵ Zob: F.T. Cullen, Ch.L. Jonson, D.S. Nagin, *Prisons do not Reduce Recidivism: The High Cost of Ignoring Science*, *The Prison Journal* 2011, vol. 91 (3), 57; Ch. Fox, K. Albertson, F. Warburton, *Justice Reinvestment: Can it Deliver More for Less?*, *The Howard Journal of Criminal Justice* 2011, vol. 50 (2), 120; A. Barczykowska, M. Muskała, *Sankcje pośrednie w amerykańskim i angielskim systemie kar – szanse i zagrożenia*, [w:] *Tożsamość grupowa dewiantów a ich reintegracja społeczna*, W. Ambrozik, A. Kieszowska (red.), Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2012.

²⁶ F. Fukuyama, *Wielki wstrząs*, Wydawnictwo Politeja, Warszawa 2002, 34-35

jednak do wspomnianych podejść strategia *justice reinvestment* nie poprzestaje na konstatacji tego faktu, lecz próbuje pójść krok dalej wskazując, że w związku z tym na tych obszarach szczególnie pożądane są oddziaływania obniżające ryzyko wejścia w konflikt z prawem i to one powinny być głównym przedmiotem zainteresowania władz lokalnych, samej społeczności i oczywiście wymiaru sprawiedliwości²⁷. Innymi słowy *justice reinvestment* ma na celu przywrócenie równowagi pomiędzy wydatkami wymiaru sprawiedliwości a wykorzystaniem funduszy – które w przeciwnym razie wydane zostałyby na dozór – do realizacji lokalnych inicjatyw, które dotyczą przyczyn przestępczości. Zastosowanie *justice reinvestment* ma przerwać błędne koło, w którym wraz z nasilaniem się problemów *million dollar blocks* tracą kolejne środki finansowe, ponieważ decydenci nie widzą najpierw efektów, a potem sensu inwestowania w obszary „niereformowalne”, przesuwając je mniej lub bardziej świadomie poza zakres decyzji władz lokalnych, w kierunku wymiaru sprawiedliwości. Jest to zatem zdecentralizowane podejście skupiające się na konkretnych społecznościach lokalnych, które z racji występujących na ich terenie problemów wymagają dofinansowania. Po trzecie, podejście *justice reinvestment* formułuje poważne zastrzeżenia, co do opłacalności i efektywności wykonywania kary pozbawienia wolności, stawiając jednocześnie pytania o najbardziej odpowiednie mechanizmy organizowania i finansowania wymiaru sprawiedliwości. W odpowiedzi promuje się rozwiązania, w których elementy odpowiedzialności finansowej są przekazywane organom lokalnym. Te z kolei mogą wykorzystać powstałe oszczędności do realizacji własnych celów, jeśli znajdą sposoby na obniżenie poziomu statystyk więziennych²⁸. Strategia *justice reinvestment* wspiera, zatem rozwiązania rewitalizacyjne i resocjalizacyjne oparte na pracy w społecznościach lokalnych, jako tych, które sprzyjają nie tylko jednostkom, ale i całej wspólnocie.

Podsumowanie

Analizując cele strategii *justice reinvestment* można odnieść wrażenie, że koncentruje się ona przede wszystkim na poprawie funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, że ma być kolejnym narzędziem, za pomocą którego możliwe będzie dostosowanie go do szybko zmieniającej się rzeczywistości i zoptymalizowanie środków finansowych, które dziś społeczeństwa na całym świecie wydają na jego działanie. Nic bardziej mylnego. Strategia *justice reinvestment* za główny obszar i cel działania stawia sobie społeczność lokalną, wpisując się w jedno z głównych założeń rewitalizacji, mówiące o konieczności „ponownego ożywienia procesów społeczno-gospodarczych na obszarze, w którym procesy te zamarły”²⁹. W tym za-

²⁷ D. Brown, *Neoliberalism as a criminological subject*, Australian & New Zealand Journal of Criminology 2011, vol. 44 (1), 135.

²⁸ R. Allen, *op. cit.*, 617.

²⁹ W. Kłosowski, *op. cit.*, 2.

kresie punkt odniesienia stanowią potrzeby społeczności, czyniąc politykę kryminalną przede wszystkim narzędziem do osiągnięcia zmiany w niej samej. Projekty realizowane pod szyldem *justice reinvestment* w społecznościach *million dollar blocks* w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Australii wyraźnie pokazują, że bez skutecznej rewitalizacji, uwzględniającej wskazania tej strategii, społeczności te w dalszym ciągu trawić będą pogłębiające się procesy degradacji i marginalizacji, a podatników obciążać coraz wyższe koszty utrzymania ich mieszkańców w instytucjach penitencjarnych³⁰. Dlatego też strategia *justice reinvestment* musi stać się bezdyskusyjnym elementem działań z zakresu odnowy miasta, zwłaszcza rewitalizacji obszarów *million dollar blocks*.

³⁰ Zob: *Justice Reinvestment – A New Approach to Crime and Justice*, (ed.) R. Allen, V. Stern, London 2007; T.R. Clear, *A private-sector, incentives-based ...*; Ch. Fox, K. Albertson, F. Warburton, *Justice Reinvestment*; E. Cadora, L. Kugan, *Spatial Information Design Lab...*

Recapitulation

Analysing the goals of the *justice reinvestment* strategy one can have the impression that it concentrates mostly on improving the functioning of the criminal justice system, i.e. that it is yet another tool aimed at adapting this system to the rapidly changing reality and optimizing financial resources spent on it nowadays by societies in the whole world. Nothing could be further from the truth. The *justice reinvestment* strategy concentrates first of all on the local community, which is the main area and aim of its activity. This is in line with one of the main assumptions of revitalisation – addressing the need to “revive social and economic processes in the area in which they have declined”³¹. In this approach, the reference point is the needs of the community and the crime policy is reduced to a tool used to cause changes within the community. *Justice reinvestment* projects conducted in *million dollar blocks* in the United States, Great Britain and Australia clearly show that without efficient revitalization taking into account the guidelines included in this strategy, the *million dollar blocks* communities will still undergo worse and worse degradation and marginalization and taxpayers will continue to be burdened by higher and higher costs of keeping the inhabitants of these areas in penitentiary institutions³². Therefore, the *justice reinvestment* strategy must become the undisputed part of urban renewal strategies, especially the revitalisation of *million dollar blocks* areas.

References

1. Allen R., Jallab K., Snaith E., *Justice Reinvestment in Gateshead – The story so far*, [in:] *Justice Reinvestment – A New Approach to Crime and Justice*, Allen R., Stern V. (ed.), International Centre for Prison Studies, London 2007.
2. Allen R., *Justice reinvestment and the use of imprisonment*, Policy reflections from England and Wales, *Criminology & Public Policy* 2011, vol. 10 (3).
3. Ambrozik W., *Sytuacja społeczna dziecka rodziny alkoholicznej w kulturowo zaniedbanym rejonie wielkiego miasta*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1983.
4. Barczykowska A., *System zakładów karnych i wykonywanie kary pozbawiania wolności w Stanach Zjednoczonych Ameryki*, Centralny Zarząd Służby Więziennej, Przegląd Więziennictwa Polskiego 2013, vol. 79.
5. Barczykowska A., *Między slumsem a ogrodem – pytania o przyszłość polskich blokowisk na tle tendencji europejskich*, Technical Transactions, vol. 1-A/1/.

³¹ W. Kłosowski, *Metodologiczne problemy rewitalizacji obszarów miejskich w kontekście podziałania 3.3.1. ZPORR*, Bielsko Biała 2004, 2.

³² See: *Justice Reinvestment – A New Approach to Crime and Justice*, R. Allen, V. Stern (ed.), London 2007; T.R. Clear, *A private-sector, incentives-based ...*; Ch. Fox, K. Albertson, F. Warburton, *Justice Reinvestment*, E. Cadora, L. Kugan, *Spatial Information Design Lab...*

6. Barczykowska A., Dzierżyńska-Breś S., Muskała M., *Anglosaski system resocjalizacji nieletnich i dorosłych*, unpublished, Poznań 2014.
7. Barczykowska A., Muskała M., *Sankcje pośrednie w amerykańskim i angielskim systemie kar – szanse i zagrożenia*, [in:] *Tożsamość grupowa dewiantów a ich reintegracja społeczna*, W. Ambrozik, A. Kieszkowska (ed.), Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2012.
8. Brown D., *Neoliberalism as a criminological subject*, Australian & New Zealand Journal of Criminology 2011, vol. 44 (1).
9. Clear T.R., *A private-sector, incentives-based model for justice reinvestment*, Criminology & Public Policy 2011, vol. 10 (3).
10. Clear T., Rose D.R., Waring E., Scully K., *Coercive Mobility and Crime: A Preliminary Examination of Concentrated Incarceration and Social Disorganization*, Justice Quarterly 2003, vol. 20 (1).
11. Cullen F.T., Jonson Ch.L., Nagin D.S., *Prisons Do Not Reduce Recidivism: The High Cost of Ignoring Science*, The Prison Journal 2011, vol. 91 (3).
12. Fox Ch., Albertson K., Warburton F., *Justice Reinvestment: Can it Deliver More for Less?*, The Howard Journal of Criminal Justice 2011, vol. 50 (2).
13. Frejman R.B., *The economics of crime*, [in:] *Handbook of Labor Economics*, Ashenfelter O., Card D. (ed.), Elsevier Science, vol. 4B/2010.
14. Fukuyama F., *Wielki wstrząs*, Wydawnictwo Politeja, Warszawa 2002.
15. Gorczyca K., Więclaw-Michniewska J., Trzepocz P., *Spoleczne aspekty rewitalizacji*, [in:] *Rewitalizacja miast w Wielkiej Brytanii*, Guzik R. (ed.), Instytut Rozwoju Miasta, Kraków 2009.
16. Hanser R.D., *Community Correction*, Sage Publications, Los Angeles 2010.
17. Allen R., Stern V. (ed.), *Justice Reinvestment – A New Approach to Crime and Justice*, London 2007.
18. Karwacki A., Antonowicz D., *Underclass i kultura biedy w środowiskach popegerowskich w kontekście sporów teoretycznych i interpretacyjnych*, Studia Socjologiczne 2003, vol. 3 (170).
19. Kłosowski W., *Metodologiczne problemy rewitalizacji obszarów miejskich w kontekście poddziałania 3.3.1. ZPORR*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Bielsko Biała 2004.
20. Misiak W., *Miasto*, [in:] *Encyklopedia socjologii*, Bokszański Z. (ed.), vol. 3, Oficyna Naukowa, Warszawa 1999.
21. Muskała M., *Instytucje prawne regulujące zwolnienie z zakładu karnego w Anglii i Walii*, Studia Edukacyjne 2012, vol. 20.
22. Muskała M., *Pozasądowe formy reakcji na zachowania dewiacyjne dzieci i młodzieży w Anglii i Walii*, Studia Edukacyjne 2012, vol. 19.
23. Oliwa-Ciesielska M., *W poszukiwaniu kultury ubóstwa*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2013.
24. Park R.E., *The City*, University of Chicago Press, Chicago, 1925.
25. Sessar K., *Podstawowe założenia projektu insecurities In European Cities z punktu widzenia kryminologii oraz socjologii miasta*, [in:] *Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wielkich miast. Kraków na tle innych miast europejskich*, Krajewski K. (ed.), Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008.
26. Siemaszko A., *Granice tolerancji*, PWN, Warszawa 1993.
27. Skalski K., *O budowie systemu rewitalizacji dawnych dzielnic miejskich*, Krakowski Instytut Nieruchomości, Kraków 1996.

28. Skalski K., *Rewitalizacja we Francji. Zarządzanie przekształceniami obszarów kryzysowych w miastach*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2009.
29. Swianiewicz P., Krukowska J., Nowicka P., *Zaniedbane dzielnice w polityce wielkich miast*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2011.
30. Swianiewicz P., *Nowe interpretacje teoretyczne polityki miejskiej*, Studia Regionalne i Lokalne 2005, vol. 4 (22).
31. Tucker S.B., Cadora E., *Justice Reinvestment – To Invest in Public Safety by Reallocating Justice Dollars to Refinance Education, Housing, Healthcare and Jobs*, Ideas for an Open Society 2003, vol. 3 (3).
32. Zborowska A., Dej M., *Ocena stopnia zaawansowania zjawiska degradacji społecznej (patologie społeczne, wykluczenie społeczne i ubóstwo), procesy polaryzacji i segregacji, segmentacji rynku pracy w miastach Polskich*, [in] *Demograficzne i społeczne uwarunkowania rewitalizacji miast w Polsce*, Zborowski A. (ed.), Instytut Rozwoju Miasta, Kraków 2009.

Internet sources:

33. Cadora E., Kugan L., *Spatial Information Design Lab: Architecture and Justice*, 2005, adres internetowy: http://www.spatialinformationdesignlab.org/MEDIA/PDF_04.pdf (access: 10.10.2013).
 34. *The Council of State Governments*, adres internetowy: <http://csgjusticecenter.org/jr> (access: 14.11.2013).
-